

Identifying Cultural and Social Challenges of Women's Presence in Stadiums: A Qualitative-Phenomenological Approach

1. Reza Fouladi^{ID}: PhD Student, Department of Cultural Management and Planning, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

2. Mehrdad Sadeghi^{ID}*: Assistant Professor, Department of Management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

3. Ali Rashidpour^{ID}: Associate Professor, Department of Management, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran

*Corresponding Author's Email Address: mehr.sadeghi@khuif.ac.ir

Abstract:

The present study aims to identify the cultural and social challenges of women's presence in stadiums based on an exploratory mixed-method approach and is structured according to Colaizzi's model in the qualitative section. A phenomenological approach was utilized in the qualitative phase. The statistical population included experts and specialists in culture, social specialists, and male policymakers in the sports industry, from whom 12 individuals were selected through snowball sampling. The research instrument consisted of in-depth interviews, and to assess the reliability of the results, Rao and Perry's (2003) triangulation approach was applied. The validity of the research was examined using Lincoln and Guba's (2007) construct validity approach, including external validity, descriptive validity, and interpretive validity. The modified Steutek-Colazzi-Ken method was employed for data analysis. To identify the factors, the process initially involved interviews to extract categories and concepts, resulting in 58 meaningful statements, 20 main categories, and 127 concepts. Subsequently, in the next phase, these factors underwent three rounds of screening using the Delphi technique. Ultimately, experts reached a consensus on 20 categories and 101 concepts. The research findings indicated that the challenges of women's presence in stadiums are influenced by three cultural challenges, five social challenges, and three moderating factors. Additionally, the study identified seven positive outcomes and three negative consequences. Based on these findings, seven solutions and strategies were proposed. Accordingly, to mitigate the challenges associated with women's entry into stadiums, emphasis should be placed on education, alongside cultural groundwork, allocation of facilities and amenities, and improvement of cultural infrastructure in society, accompanied by enhancing public awareness.

Keywords: Cultural Challenges, Social Challenges, Women's Presence, Phenomenology

How to Cite: Fouladi, R., Sadeghi, M., & Rashidpour, A. (2024). Identifying Cultural and Social Challenges of Women's Presence in Stadiums: A Qualitative-Phenomenological Approach. *Journal of Management, Education and Development in Digital Age*, 1(2), 138-156.

شناسایی چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه‌ها با رویکرد کیفی - پدیدارشناسی

۱. رضا فولادی^{ID}: دانشجوی دکتری، گروه مدیریت و برنامه ریزی فرهنگی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

۲. مهرداد صادقی^{ID*}: استادیار، گروه مدیریت، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

۳. علی رشیدپور^{ID}: دانشیار، گروه مدیریت، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

*پست الکترونیک نویسنده مسئول: mehr.sadeghi@khuisf.ac.ir

چکیده

هدف از تحقیق حاضر شناسایی چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه‌ها بر مبنای روش آمیخته اکتشافی است و بر اساس الگوی کلاسیک در بخش کیفی تنظیم شده است. در بخش کیفی از روش پدیدارشناسی استفاده شد. جامعه آماری شامل خبرگان و متخصصین فرهنگی، متخصصین اجتماعی و سیاستمداران مرد در صنعت ورزش بوده که ۱۲ نفر آن‌ها بر اساس نمونه‌گیری گلوله برفی انتخاب شدند. ابزار پژوهش، مصاحبه عمیق، و به منظور بررسی پایایی نتایج از رویکرد سه گانه راثو و پری (۲۰۰۳) استفاده شد و روایی تحقیق از رویکردهای روایی سازه لینکلن و گوبا (۲۰۰۷) روایی بیرونی، روایی توصیفی، روایی تفسیری استفاده گردید. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات روش اصلاح شده استوتیک - کولایزی کن به کارگرفته شده بود. جهت شناسایی عوامل در ابتدا با مصاحبه به بررسی مقوله‌ها و مفاهیم استخراج شده است پرداخته شده است که نتیجه این بخش از ۵۸ اظهار معنادار شده ۲۰ مقوله اصلی و ۱۲۷ مفهوم بوده است. سپس در مرحله بعد با تکنیک دلفی این عوامل طی سه مرحله غربالگری شده است و در نهایت خبرگان در تعداد ۲۰ مقوله و ۱۰۱ مفهوم به اجماع نظر رسیدند نتایج پژوهش نشان داد چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه تحت تأثیر ۳ چالش فرهنگی و ۵ چالش اجتماعی و ۳ عامل تعدیلگر بوده است و ۷ پیامد مثبت و ۳ پیامد منفی در برداشته است و با توجه به پیامدهای حاصله ۷ راهکار و راهبرد ارائه شده است، لذا باتوجه به نتایج در راستای کاهش چالش‌های ورود زنان به ورزشگاه باید بر مقوله آموزش تکیه کرد و با بسترسازی فرهنگی و تخصیص امکانات و تسهیلات و بهبود زیرساخت‌های فرهنگی جامعه در کنار افزایش آگاهی مردم جامعه اقدام نمود.

کلیدواژه‌گان: چالش‌های فرهنگی، چالش‌های اجتماعی، حضور زنان، پدیدارشناسی

نحوه استناددهی: فولادی، رضا، صادقی، مهرداد، و رشیدپور، علی. (۱۴۰۳). شناسایی چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه‌ها با رویکرد کیفی - پدیدارشناسی. نشریه مدیریت، آموزش و توسعه در عصر دیجیتال، (۲)، ۱۵۶-۱۲۸.

امروزه، ورزش به صنعتی بین المللی و درآمدزا تبدیل شده که از یک طرف، فعالیتی اقتصادی است و می‌تواند منبع درآمدی برای باشگاه‌ها محسوب شود (Rahmani et al., 2024a, 2024b) و از طرف دیگر، در عرصه تجارت جهانی استثناست و مشتریانی دارد که در ازای تماشای ورزش و نه خرید یا مصرف آن پول پرداخت می‌کنند. از میان ورزش‌ها فوتبال پرطرفدارترین و محبوب‌ترین ورزش است که در کشور ما نیز از ورزش‌های پرطرفدار و ملی است. لبریز بودن ورزشگاه‌ها از تماشاگران در دیدارهای داخلی، ملی، قاره‌ای و جهانی و بینندگان چند میلیونی، سبب شده که فوتبال مردمی‌ترین ورزش جهان باشد (Ahmadi, 2018). تماشاگری، فواید اجتماعی همچون احساس صمیمیت، وحدت و همبستگی دارد و نیز وجهه اجتماعی و عزت نفس را بهبود می‌بخشد. یکی از عناصر مشترک در بیشتر مسابقات ورزشی، تماشاگران هستند. با ورود به استادیوم‌ها و سالن‌های ورزشی این موضوع توجه هر بیننده‌ای را به خود جلب می‌کند. هزاران تماشاگر به اشکال مختلف ورزشکاران را تشویق می‌کنند و حتی می‌توان ادعا کرد که ورزش مدرن، بدون تماشاگران و دوستداران ورزش زنده نخواهد ماند. رویداد ورزشی اساساً تجربه‌ای ذهنی است که تماشاچیان و ورزشکاران بخشی از محصول آن و حتی مهم‌ترین بخش آن هستند (Batmani & Sajjadzadeh, 2017). زنان نیز گروهی از این تماشاگران هستند. زنان نیمی از جامعه ایرانی را تشکیل داده اند که توجه به نقش آنان در مشارکت‌های اجتماعی بسیار مهم است و باید در برنامه مدیریت ورزش کشور در نظر گرفته شوند. حضور تماشاگران زن در ورزشگاه‌ها و سالن‌های ورزشی در بسیاری از کشورها عادی تلقی می‌شود و از این نظر، تفاوتی میان زنان و مردان وجود ندارد، ولی در جمهوری اسلامی ایران، برخی ارزش‌های فرهنگی - اجتماعی مانند رعایت حرمت حضور زن و مرد در کنار هم، عفت کلام و نگاه ایجاب می‌کند که برای حضور زنان به عنوان تماشاچی مسابقات مردان تعریف ویژه‌ای صورت گیرد تا هم این ارزش‌ها خدشه دار نشود و هم زنان بتوانند به حقوق خود دست یابند. حضور بانوان در استادیوم‌های فوتبال مدتهاست که موضوع بحث و گفت و گوی کارشناسان و مسئولان دولتی است، اما هنوز به نتیجه مشخص و کاربردی نرسیده است. همچنین این مسئله مدت هاست که توسط بانوان جامعه که می‌خواهند همانند مردان از حق مشارکت ورزشی برخوردار باشند به موضوع مهمی تبدیل شده است (Fakhar Tusi, 2018).

فرصت‌های زنان در حوزه ورزش قابل مقایسه با مردان نیست، به همین دلیل یکی از اساسی‌ترین موضوعات مطرح در جامعه شناسی ورزش، شناخت علل مشارکت کم بانوان در فعالیت‌های ورزشی و عوامل تأثیرگذار بر آن است. البته به دلایل فراوانی که بیشتر آن‌ها فرهنگی - اجتماعی هستند، زنان در طول تاریخ فرصت کافی پیدا نکرده اند تا شایستگی خود را برای مشارکت فعال در ورزش به اثبات برسانند، زیرا مرزهایی در برابر زن نهاده شده که او را در نقش‌های اجتماعی، به عنوان موجود مؤنث ترسیم کرده است (Hassanzadeh, 2019). وجود سیستم خویشاوندی در جامعه سنتی مردانه و به دنبال آن پدرسالاری حاکم بر بیشتر کشورهای خاورمیانه، زنان را در مرتبه پایین‌تری از مردان قرار می‌دهد که این عامل بر امور اجتماعی زنان تأثیرگذار است. البته مشارکت اجتماعی، علمی، فرهنگی و... زنان کشور ما در وضعیت بهتری قرار دارد که به نظر می‌رسد این شرایط مطلوب، به حوزه تماشاگری در ورزش تعمیم نیافته است؛ در صورتی که به تازگی در عربستان، شرایط حضور تماشاگران زن تسهیل شده است. به طور کلی، نظام فرهنگی در هر جامعه‌ای با توجه به ارزش‌ها و هنجارهای موجود جامعه، عملاً تبعیضاتی را علیه زنان سازمان داده که با توجه به موانع موجود بر سر راه زنان برای ورود به عرصه اجتماعی، آن‌ها را از بسیاری از موقعیت‌ها در جامعه محروم می‌کند و موجب می‌شود که زنان به زمینه‌های حاشیه‌ای جامعه سوق داده شوند و از فعالیت ارتباطی آن‌ها در جامعه کاسته شود. در صورتی که استفاده بهینه از توانایی آن‌ها در جامعه ضرورت دارد و به ویژه با ارائه فعالیت‌های مفرح جسمانی و تفریحات ورزشی منظم و برنامه ریزی شده بخشی از مشارکت آنان تأمین می‌شود (Keshavarz et al., 2016).

نحوه مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی مسئله پیچیده‌ای است که عوامل زیادی در آن دخالت دارند. مطالعات تجربی نشان داده که تفاوت‌های جنسی در سطح یا درجه موانع فعالیت‌های ورزشی در اوقات فراغت وجود دارد. زنان به عنوان نیمی از افراد جامعه با موانع بیشتری برای مشارکت در فعالیت‌های ورزشی مواجه اند. آگاهی از فعالیت‌های ورزشی‌ای که زنان برای گذران اوقات فراغت انتخاب می‌کنند، مستلزم بررسی همه عواملی است که به صورت مثبت (انگیزش، مزایای پیش بینی شده) یا منفی (موانع) بر این انتخاب‌ها تأثیر می‌گذارد (Naderi et al., 2014). با وجود این، در حالی که زنان و دختران بیش از نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند و با آنکه درصد مشارکت آنان در

ورزش در هر کشوری با کشور دیگر متفاوت است، باز هم این مشارکت در همه موارد کمتر از مردان و پسران است. با وجود مشارکت رو به رشد زنان در ورزش در سال‌های اخیر و همین‌طور افزایش فرصت‌های زنان برای مشارکت در عرصه‌های داخلی و بین‌المللی، افزایش حضور زنان در تصمیم‌گیری و ایفای نقش رهبری در ورزش، روند مشابهی را دنبال کرده است (احمدی و همکاران، ۲۰۱۵). حضور زنان ایرانی در استادیوم‌ها در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب اسلامی و در راستای سیاست‌های جداسازی زن و مرد محدود شد و این در حالی است که زنان و دختران ایرانی در عصر فناوری اطلاعات و رسانه‌های مدرن زندگی می‌کنند و به خوبی می‌دانند که ورزش، پدیده‌ای اجتماعی و فرهنگی است و تأثیری چشمگیر بر ارتقای ارتباطات اجتماعی دارد و همچنین از ابزارهای جهانی سازی محسوب می‌شود (احمدی و رضوی، ۲۰۱۵)، ورزش و فعالیت بدنی به عنوان نمودی از بیان هویت و مشارکت اجتماعی برای زنان هم مهم است و باید با تغییرات و تحولات تدریجی، امکان حضور آنان توسعه یابد؛ بنابراین، هم از منظر اجتماعی و هم از منظر منطقی هزینه فایده، مدیران باید به این موضوع توجه جدی داشته باشند که با پاک کردن صورت مسئله و به تأخیر انداختن این موضوع که در سال‌های اخیر با تأکیدی همچون جهاد اقتصادی و حماسه سیاسی و اقتصادی نیز همراه بوده است، نه تنها از درآمد حاصل از حضور تماشاگران زن در استادیوم‌های فوتبال محروم می‌شوند، بلکه جامعه نیز متضرر خواهد شد، زیرا نیمی از جامعه یعنی زنان، با این احساس زندگی می‌کنند که محرومیت آنان برای تماشای مسابقات مردان، دلیل دیگری از پامال شدن حقوق زنان در ایران است و این احساس بی‌گمان هزینه‌هایی را نیز در پی دارد. زنان در جامعه امروز خواستار سهمی بیشتر از آنچه امروز برای آن‌ها در نظر گرفته شده است، هستند، لذا امید است با تغییر نگاه‌ها و برنامه‌ریزی جهت رشد فرهنگ عمومی جامعه، زنان به حقوق طبیعی و قانونی خود دست پیدا کنند و مسئولان به جای فرصت‌سوزی، تبدیل فرصت به تهدید و پرهزینه کردن مسائل هر چه سریع‌تر به درخواست‌های به حق بانوان اهتمام ورزند (Balavi, 2023; Rahmati, 2015). حضور بانوان در ورزشگاه آزادی مانع از هرگونه ناهنجاری‌های اندک احتمالی بود، از این نظر حضور بانوان در ورزشگاه‌ها می‌تواند برای برخی از رفتارها و ناهنجاری‌ها یک حالت بازدارنده داشته باشد. در نتیجه شاید حضور بانوان حداقل تا حدودی جلوی این ناهنجاری‌ها را بگیرد. بنابراین می‌توان گفت از نظر فرهنگی و اخلاقی ورود بانوان به ورزشگاه‌ها اقدام مثبتی است. این نکته را نباید فراموش کرد که حضور بانوان و دختران کشورمان در عرصه‌ها و میادین ورزشی کمک خواهد کرد تا آن‌ها نشاط بیشتری داشته باشند. حتی شاید تماشای بازی‌های فوتبال، وایبال و... از نزدیک موجب شود تا استعدادهای خفته‌ای که در آن‌ها وجود دارد شکوفا شود تا بدین وسیله تشویق شوند و به سمت ورزش بروند و در نتیجه سلامت و نشاط در جامعه بیشتر شود (Mohammadi et al., 2020). هر چند که مخالفان بالاخره پذیرفتند که زنان به ورزشگاه بروند اما نباید مشکلات زیرساختی فوتبال موجب شود تا این منتقدان در آینده با برجسته کردن برخی کاستی‌ها به دنبال اثبات سخن خود باشند. حضور زنان برای تماشای فوتبال نباید قربانی برخی از کم‌توجهی‌ها شود که نتیجه ضعف مدیریتی است. اگر این کاستی‌ها برطرف نشود باید تا سال‌ها منتظر حوزه دوباره زنان در ورزشگاه باشیم. باید رسانه‌ها، گروه‌های اجتماعی و نهادهای مردم‌سالار کمک کنند تا این روند ادامه پیدا کند.

مطالعات انجام‌شده در زمینه حضور زنان در ورزشگاه‌ها به ابعاد مختلف فرهنگی، اجتماعی، حقوقی و هویتی این موضوع پرداخته‌اند. بالوی (۱۴۰۲) با روش داده‌بنیاد نشان داد که موانع فرهنگی، اجتماعی، تفریحی و بازاریابی نقش تعیین‌کننده‌ای در محدودیت حضور زنان در ورزشگاه‌ها دارند و تأکید کرد که حضور زنان تماشاچی می‌تواند یکی از عوامل مؤثر در توسعه ورزش قهرمانی محسوب شود (Balavi, 2023). حاجیان و همکاران (۱۴۰۱) با بررسی مبانی فقهی مرتبط، نشان دادند که ساختار نامناسب ورزشگاه‌های مردانه باعث ایجاد اختلاط مفسده‌انگیز شده و استدلال‌های موافقان حضور زنان در ورزشگاه‌ها از نظر فقهی ناتمام است، هرچند حضور زنان به خودی خود حرام تلقی نمی‌شود و دولت باید شرایط مناسبی را برای حضور آن‌ها فراهم کند (Hajian Foroushani et al., 2022). محمدی و همکاران (۱۳۹۹) با تحلیل گفت‌وگوهای هواداری زنان از فوتبال، سه سطح گفت‌وگویی را شناسایی کردند: گفت‌وگو دینی-سیاسی که هویت زن مسلمان را در تقابل با طرفداری از فوتبال قرار می‌دهد، گفت‌وگو بین‌المللی که بر حقوق زنان تأکید دارد، و گفت‌وگو مدنی که خواهان تغییر در سیاست‌های حاکم است (Mohammadi et al., 2020). اسکندری (۲۰۲۲) در پژوهشی کیفی از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته دریافت که هواداری زنان از فوتبال در ایران دارای ویژگی‌های قدرت‌بخش است، اما آن‌ها همچنان با کلیشه‌های جنسیتی و محدودیت‌هایی مانند ممنوعیت ورود به ورزشگاه و کمبود پوشش رسانه‌ای مواجه هستند، با این حال، زنان استراتژی‌هایی برای استمرار هواداری خود اتخاذ کرده‌اند (Eskandari, 2022). حسن‌زاده (۲۰۱۹) با رویکردی گفت‌وگویی و

با استفاده از روش‌های قوم‌نگاری و مصاحبه‌های متنوع نشان داد که در ایران بازنمایی نمادین بدن زن در عرصه عمومی در چارچوب گفتمان‌های مجاز یا ممنوع مورد بحث است و در دهه‌های اخیر نظام فرهنگی و اجتماعی به شکل‌گیری این گفتمان‌ها در زمینه حضور زنان در ورزشگاه‌ها کمک کرده است (Hassanzadeh, 2019).

پیامدهای مثبت و منفی حضور بانوان در ورزشگاه‌ها، مساله‌ای وسیع و دامنه دار به شمار می‌رود. جامعه ایران با تجربه تغییرات بسیار زیاد به طرف یک جامعه مدرن حرکت می‌کند و در این شرایط افشار مختلف اجتماعی، تحت شرایط خاص، نیازهای جدیدی می‌یابد و اوقات فراغت بیشتری به دست می‌آورد که باید برای آن‌ها برنامه‌ریزی کرد و تمام این عوامل باعث می‌شود تا ورزش جایگاه برجسته خود را به عنوان یک فعالیت اجتماعی و فرهنگی مهم در جامعه بیابد و در این میان نمی‌توان قشر و افشاری را از این نوع فعالیت‌ها در سطوح مختلف در قالب فعال ورزشی و مشارکت در امور ورزشی محروم کرد. این احساس محرومیت با پیامدهای اجتماعی، فرهنگی و سیاسی زیادی همراه است به خصوص اگر این محرومیت درباره قشر بزرگی چون بانوان باشد که نیمی از جمعیت کشور را تشکیل می‌دهند. با توجه به این که زنان نیمی از افراد جامعه انسانی و همچنین مادران آینده جامعه را تشکیل می‌دهند، توجه به سلامت جسمی، روانی و اجتماعی آنان از اهمیت بالایی برخوردار است و موجبات سلامت نسل و جامعه را در پی خواهد داشت. یکی از ابزارهای سالم و بسیار مهم در تحقق این امر، «ورزش و برنامه‌های ورزشی» است. متأسفانه در کشورمان محدودیت‌های بسیاری سد راه بانوان در امر ورزش، چه ورزش عمومی و چه ورزش قهرمانی است و همین امر در سبک زندگی سالم و غنای اوقات فراغت نسل جوان و بانوان کشورمان تأثیری منفی دارد. این محدودیت‌ها شامل محدودیت‌های فرهنگی، کمبود فضاهای ورزشی و تفریحی مختص زنان، نبود لیگ‌های ورزشی معتبر و دائمی در ورزش‌های گوناگون مختص زنان و حمایت نکردن از تیم‌های ورزشی زنان و... هستند. با توجه به وجود این مشکلات و محدودیت‌ها، لازم است مسئولان امر توجه ویژه‌ای به برطرف کردن این کاستی‌ها و غنی‌سازی اوقات فراغت بانوان داشته باشند و زمینه مساعد برای گسترش برنامه‌های ورزشی و اجتماعی زنان را فراهم آورند. بنابراین در این پژوهش به دنبال پاسخگویی به این سوالات است که چالش‌های فرهنگی و اجتماعی زنان در ورزشگاه‌ها کدامند؟

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از لحاظ نوع در دسته تحقیقات کاربردی قرار می‌گیرد؛ و با توجه به عنوان و هدف و از نظر روش‌شناسی جز تحقیقات کیفی و از نوع نظریه زمینه‌ای و پدیدارشناسی می‌باشد و جامعه آماری شامل خبرگان که شامل متخصصین فرهنگی، متخصصین اجتماعی و سیاستمداران مرد در صنعت ورزش بوده است روش نمونه‌گیری نیز گلوله-برفی یا زنجیره‌ای برای مصاحبه بوده است بدین صورت که در این مطالعه مصاحبه با اولین مشارکت‌کننده آغاز و تا رسیدن به حد اشباع اطلاعات، یعنی ۱۲ نفر مشارکت‌کننده به اتمام رسیده است و اطلاعات با کمک مصاحبه عمیق نیمه ساختار یافته جمع‌آوری شده است. تجزیه و تحلیل اطلاعات نیز بر اساس روش پدیدارشناسی مبتنی بر الگوی کلاسی انجام شده است.

یافته‌ها

الف- چالش‌های فرهنگی حضور زنان در ورزشگاه

در این بخش برای پاسخ به سوالات تحقیق محقق چالش‌های فرهنگی حضور زنان در ورزشگاه را در ۳ مقوله اصلی طبقه‌بندی نموده است که عبارتند از:

جدول ۱. چالش‌های فرهنگی حضور زنان در ورزشگاه

مقوله اصلی	اظهارات معنی دار استخراج شده	کد مفهوم اظهار معنی دار
زیرساخت‌های فرهنگی	کاهش نقش رسانه‌ها	۱۴
	عدم تولید برنامه‌های فرهنگی رسانه‌ای	۱۵
	کاهش تحقیقات میدانی و پژوهشی فرهنگی	۱۶
شرعیات و عرف جامعه	تأکید بر عدم خروج زنان با استناد به قرآن	۲۲

۲۴	حفاظت از روح و روان زنان	
۲۵	برهنه بودن ورزشکاران	
۲۶	نگاه به نامحرم و رفتار منافی عفت	
۳۰	اختلاط زن و مرد نامحرم در ورزشگاه‌ها	
۳۵	عدم رعایت حدود شرعی	
۳۶	عدم رعایت مسائل اخلاقی	
۱۰۳	ناپسند بودن خارج شدن زنان از منظر قرآن	
۸۴	عدم فرهنگ مناسب در خصوص رفتارهای عرفی ورزشکاران با یکدیگر و با تماشاچیان	فرهنگی اجتماعی
۱۰۹	عدم فرهنگ سازی حضور زنان توسط رسانه ها	
۱۱۰	عدم فراهم نمودن موقعیت‌های آموزشی و آگاهی سازی	
۱۱۱	عدم دعوت از خانواده‌ها برای حضور در ورزشگاه ها	
۱۱۲	عدم پر رنگ کردن حضور زنان پایبند به اخلاقیات از طریق مصاحبه	

ب- چالش‌های اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

جدول ۲. چالش‌های اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

مقوله اصلی	اظهارات معنی دار استخراج شده	کد مفهوم اظهار معنی دار
ملاحظات اجتماعی	میزان انگیزه اجتماعی مردان	۹
	میزان حجب و حیای مردان	۱۰
	عدم توجه به نقش مثبت حضور زنان	۱۷
	عدم ترویج ارزش‌های اخلاقی و روحیه ورزشکاری - پهلوانی	۲۱
	سطح تحصیلات تماشاچیان مرد	۷۱
	رنج سنی تماشاچیان مرد	۷۲
	پرخاشگری تماشاگران مرد	۲
	ضعف فرهنگ کلامی	۳
	رفتارهای ناپسند مردسالارانه	۴
	عدم رعایت اصول اخلاقی	۵
ملاحظات اخلاقی	عدم رعایت اصول رفتاری	۶
	بکارگیری الفاظ زشت	۲۷
	رفتارهای ناهنجار خشن	۲۸
	عدم سلامت و امنیت زنان در محیط ورزشگاه	۲۹
	درگیری و خشونت‌های بین دو تیم	۳۳
	فحاشی‌ها و توهین‌های ناموسی	۳۴
	ضعف رفتاری و گفتاری تماشاگران مرد	۶۶
	استفاده از کلمات غیراخلاقی	۸۶
	استفاده از شعارهای مکتوب غیراخلاقی	۸۷
	حرکات نسنجیده و سبک از طرف تماشاگران زن	۹۶
ملاحظات امنیتی	ناامنی محیط	۱
	عدم ضمانت اجرایی	۱۸
	عدم وجود قوانین توأم با فرهنگ سازی	۱۹
	نقص در ایجاد فضای رقابتی سالم	۲۰
	خشن بودن برخی از ورزش ها	۲۳

۶۹	نقص قوانین و مقررات	
۷۷	مشکل جایگاه ویژه استقرار زنان	
۸۸	درگیری و خشونت بین طرفداران دو تیم	
۹۰	پرتاب نارنجک	
۹۱	فشار جمعیت	
۱۰۴	نبود فضای ذهنی امن برای حضور تماشاگران زن	
۱۰۵	کاستی در قوانین و مقررات مربوط به حفظ امنیت برای تماشاگران زن	
۱۰۶	تعطل در برخورد قاطع، سریع و مؤثر دستگاهها و مراجع قضایی با برهم زندگان نظم، افراد خاطی و ناپهینجا	
۱۲	کاهش تلاش و خواست مسئولان	ملاحظات مدیریتی
۱۰۷	عدم حمایت مناسب از سمت دولت و دستگاه‌های سیاسی از حضور زنان در ورزشگاه‌ها	
۱۰۸	عدم تفکیک حضور زنان در ورزشگاه‌ها از مسائل سیاسی	
۸۹	فضای نامناسب حاکم بر ورزشگاه‌ها	ملاحظات زیرساختی
۹۵	تفکیک و مرزبندی جایگاه زنان و مردان در ورزشگاه	
۱۰۱	زیرساخت حضور ایمن و شرعی بانوان در ورزشگاه	

ج- پیامدهای حضور زنان در ورزشگاه

جدول ۳. پیامدهای حضور زنان در ورزشگاه

مقوله اصلی	اظهارات معنی دار استخراج شده	کد مفهوم اظهار معنی دار
پیامدهای مثبت	تضعیف فرهنگ اوباشگری	۷
	کاهش ناهنجاری‌های اخلاقی	۸
	تلطیف جو حاکم بر ورزش	۱۱
	رشد فرهنگی	۶۷
	رشد اجتماعی	۶۸
	افزایش سطح رعایت مسائل اخلاقی با حضور زنان	۷۳
	افزایش شور و نشاط و روحیه	۷۵
پیامدهای منفی	کاهش کنش‌های اجتماعی خشن	۹۷
	بسترساز حرکت کشور در مسیر پیشرفت	۹۸
	تلطیف زیست اجتماعی مردانه ورزشگاه‌ها	۹۹
	افزایش مشکلات و آسیب‌های اجتماعی	۳۱
	افزایش پیروی از فرهنگ غربی	۳۲
	افزایش قبح شکنی فرهنگی	۳۷

ح- عوامل تعدیلگر بر چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

جدول ۴. عوامل تعدیلگر چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

مقوله اصلی	اظهارات معنی دار استخراج شده	کد مفهوم اظهار معنی دار
توانمندسازی نیروهای انتظامی	تغییر نگرش نیروهای امنیتی در خصوص فرهنگی بودن رویدادهای ورزشی	۵۰
	برگزاری دوره‌های آموزشی در خصوص تکنیک‌های مدیریت جمعیت	۵۱

۵۸	همکاری لیدرها با نیروی انتظامی در نظارت بر رفتار هواداران	
۶۰	همکاری نظام مند نیروهای داوطلبی با نیروی انتظامی در برقراری نظم	
۶۳	مشارکت نیروهای امنیتی و انتظامی در ایجاد مرکز فرماندهی و کنترل امنیت	
۴۱	نظارت بر ورود اقلام ممنوعه به ورزشگاه	تدابیر نظارتی
۵۲	نظارت جامع و پیوسته در ورزشگاه	
۵۳	شناسایی و تحت نظر گرفتن تماشاگران پر خطر	
۵۴	جلوگیری از ورود افراد خاطی سابقه دار به ورزشگاه	
۵۵	تفکیک و جداسازی جایگاه تماشاگران عادی و متعصب	
۵۶	الزام لیدر تماشاگر و مسئولین به شرکت در کارگاه‌های دانش افزایی و مدیریت هیجان	الزامات اجرایی
۷۰	برخورد با تماشاگران خاطی	
۱۰۲	تنظیم آیین‌نامه و مقررات اجرایی	

خ - راهکارهای غلبه بر چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

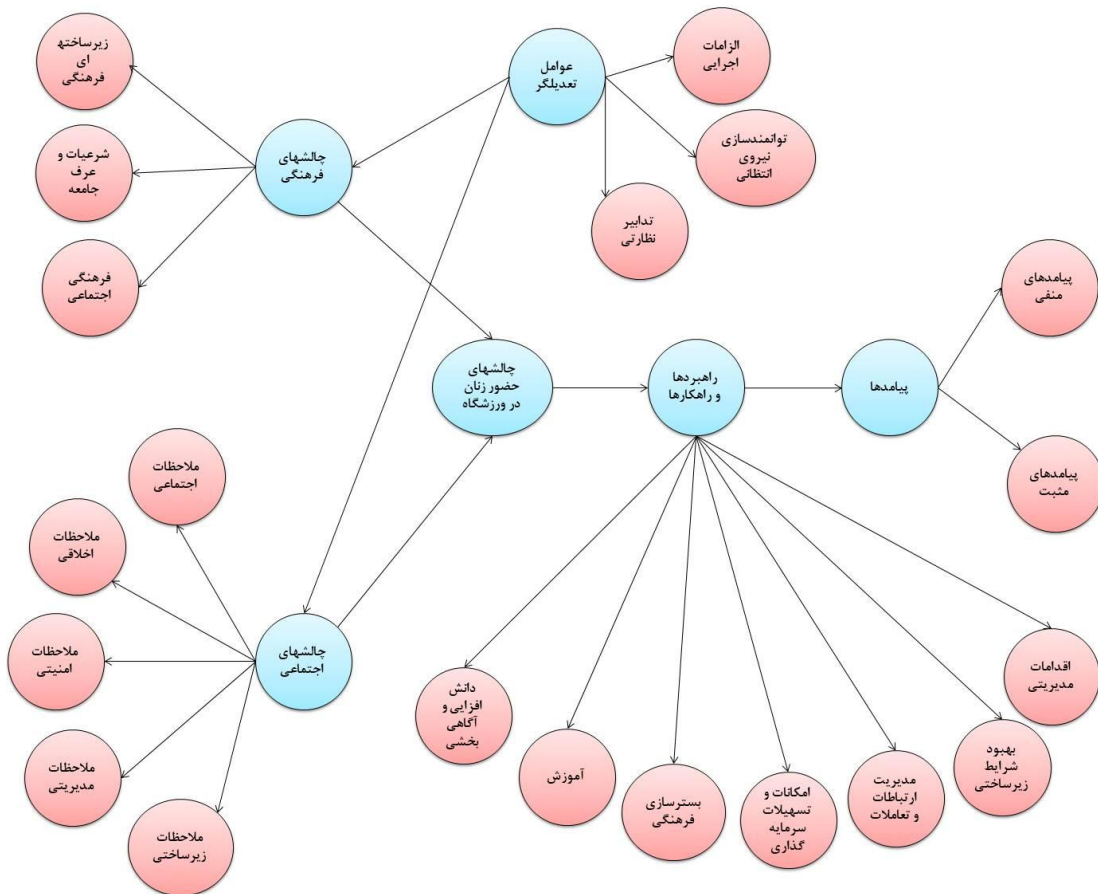
جدول ۵. راهکارهای غلبه بر چالش‌های فرهنگی و اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه

مقوله اصلی	اظهارات معنی دار استخراج شده	کد مفهوم اظهار معنی دار
دانش افزایی و آگاهی بخشی	آگاه سازی لیدرها از جرائم نقدی و غیر نقدی رفتارهای ناهنجار	۴۳
	انتقال الگوهای فرهنگی و رفتاری به شهروندان از طریق برنامه‌های مشترک با رسانه	۴۴
	توزیع بروشورهای آموزشی در خصوص رفتارهای مناسب	۴۵
	آگاهی دادن به مدیران و مسئولان رده بالای کشور	۱۱۴
آموزش	ارتقای آگاهی و دانش اسپانسرها در مورد درآمدزایی بیشتر آنان با حضور زنان	۱۲۷
	تهیه دفترک‌های بروشور آموزشی در مورد آداب حضور در ورزشگاه‌ها	۴۰
	ساخت برنامه‌های کارتونی با هدف آموزش الگوهای رفتاری مناسب در ورزشگاه‌ها	۴۲
	برگزاری همایش با مضمون آموزش الگوهای رفتاری و برگزاری کارگاه‌ها با مضمون آموزش الگوهای اخلاقی	۴۶
	برگزاری دوره‌های آموزشی و توجیهی برای مسئولان کانون‌های هواداری	۴۷
	آموزش نیروهای داوطلبی به منظور کمک به برقراری نظم	۴۸
	مشارکت خانوادگی	۴۹
	تدوین برنامه‌های فرهنگی قبل، حین و بعد از مسابقه	۱۳
	تدوین الگوهای رفتاری و فرهنگی مناسب	۳۸
	رعایت اصول اخلاقی توسط مردان	۳۹
بستر سازی فرهنگی	احترام به ارزشهای دینی و ملی توسط مردان	۶۴
	تقویت مظاهر فرهنگی از سوی تماشاچیان و ورزشکاران مرد	۶۵
	تهیه پوشش مناسب برای ورزشکاران مرد	۸۲
	اصلاح رفتارهای عرفی ورزشکاران با یکدیگر و با تماشاچیان	۸۳
	اصلاح پوشش مردان	۸۵
	حضور مسئولان مهم کشوری به همراه همسران و دخترانشان در استادیوم‌ها	۹۴
		۱۱۳

۷۴	سرمایه گذاری با هدف توسعه فرهنگ	امکانات تسهیلاتی و سرمایه گذاری
۷۶	سرمایه گذاری در شرایط و زمینه‌های مناسب	
۷۸	فراهم ساختن امکانات و تسهیلات رفاهی ویژه تماشاچیان زن	
۸۰	کاهش نرخ بلیت تماشای مسابقات برای خانواده ها	
۵۹	برگزاری جلسات مشترک با کانون‌های هواداری	مدیریت ارتباطات و تعاملات
۶۱	همکاری بین بخش رسانه‌ای ورزشگاه برای پخش ویدئوها و پیغام‌های اضطراری و فرهنگی	
۶۲	عقد توافقنامه‌های همکاری مشترک با رسانه و سازمان لیگ و سایر ارگانها به منظور قانونمند سازی تماشاگران	
۸۱	سازماندهی هواداران زن در رشته‌های ورزشی از راه تأسیس کانون هواداران	
۱۰۰	همگامی و همراهی تمام دستگاه‌های فکری، فرهنگی، امنیتی، انتظامی و قضایی	
۷۹	امکانات ویژه ورود و خروج از ورزشگاه ها	بهبود شرایط زیرساختی
۹۲	سالم سازی فضای ورزشگاه ها	
۱۱۵	فراهم کردن سیستم حمل و نقل مناسب و ایمن	
۱۱۶	فراهم کردن تجهیزات امنیتی به منظور ایجاد ورودی‌های امن جهت تردد زنان	
۱۱۷	فراهم کردن جایگاه مناسب برای زنان جهت تماشای مسابقات	
۱۱۸	فراهم کردن جایگاه مناسب برای خانواده‌ها	
۱۱۹	فراهم کردن سرویس بهداشتی امن و محفوظ	
۱۲۰	اختصاص هزینه‌های زیر ساختی لازم جهت حضور زنان	
۹۳	مدیریت مؤثر بر فضای ورزشگاه ها	اقدامات مدیریتی
۱۲۱	افزایش دانش شغلی مدیران ورزشی	
۱۲۲	حمایت و تعامل نهادهای مختلف جهت تسهیل حضور زنان	
۱۲۳	ایجاد ساختار مدیریتی در ورزش زنان	
۱۲۴	ایجاد کانون‌های هواداری ورزش زنان	
۱۲۵	ترغیب حامیان مالی به سرمایه گذاری در بخش ورزش زنان	
۱۲۶	حمایت دولت از حضور زنان با اختصاص یارانه ورزشی	

براساس روابط به دست آمده، مفاهیم حاصل از کدگذاری‌ها به صورت نمودار زیر ارائه شده است.

شکل ۱. مدل مفهومی پژوهش

بازآزمون (شاخص ثبات): برای محاسبه پایایی بازآزمون روش کار بدین ترتیب است که از میان مصاحبه‌های انجام گرفته دو مصاحبه به عنوان نمونه انتخاب شده و هر کدام از آن‌ها دو بار، در یک فاصله زمانی کوتاه و مشخص (بین پنج تا سی روز) دوباره کدگذاری می‌شوند. سپس کدهای مشخص شده در دو فاصله زمانی، برای هر کدام از مصاحبه‌ها با هم مقایسه می‌شوند. روش بازآزمایی برای ارزیابی ثبات کدگذاری پژوهشگر به کار می‌رود. در هر کدام از مصاحبه‌ها، کدهایی که در دو فاصله زمانی، با هم مشابه هستند با عنوان توافق و کدهای غیرمشابه با عنوان عدم توافق مشخص می‌شوند. روش محاسبه پایایی بین کدگذاری‌های انجام گرفته توسط محقق در دو فاصله زمانی بدین ترتیب است.

$$\text{درصد پایایی بازآزمون} = \frac{\text{تعداد توافقات} \times 2}{\text{تعداد کل کدها}} \times 100\%$$

در پژوهش حاضر برای محاسبه پایایی بازآزمون از میان مصاحبه‌های انجام گرفته دو مصاحبه انتخاب شده و هر کدام از آن‌ها مجدد دوبار، در یک فاصله زمانی ۱۵ روزه توسط پژوهشگر کدگذاری شده‌اند. نتایج حاصل از این کدگذاری‌ها در جدول (۶) آورده شده است:

جدول ۶. محاسبه پایایی بازآزمون

ردیف	عنوان مصاحبه	تعداد کل کدها	تعداد توافقات	تعداد عدم توافقات	پایایی بازآزمون
۱	مصاحبه چهارم	۳۵	۲۲	۱۶	۶۹.۸۴
۲	مصاحبه نهم	۲۸	۱۳	۱۵	۷۴.۲۸
کل		۶۳	۳۵	۳۱	

همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود تعداد کل کدها (دوبار) در یک فاصله زمانی ۱۵ روزه برابر، ۶۳ تعداد کل توافقات بین کدها در این دو زمان برابر ۳۵ و تعداد کل عدم توافقات در این دو زمان برابر ۳۱ درصد بوده است. پایایی بازآزمون مصاحبه‌های انجام گرفته در این تحقیق با استفاده از فرمول ذکر شده، برابر ۷۴.۲۸ و ۶۹.۸۴ درصد است. با توجه به اینکه این میزان پایایی بیشتر از ۶۰ درصد است، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها مورد تأیید بوده است.

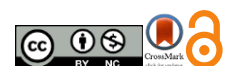
بحث و نتیجه‌گیری

با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته بندی نهایی شده است و نتایج نشان داده است که از ۳ کدمحوری و ۱۶ کد باز بطور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۳ کد محوری و ۱۴ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب عبارتند از: ۱- زیرساخت‌های فرهنگی، ۲- فرهنگ اجتماعی، ۳- شریعت و عرف جامعه نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگران دیگر (Balavi, 2023; Mohammadi et al., 2020; Mutmani et al., 2015) همراستا بوده است. که در ادامه هر کدام تشریح شده است:

تضاد بین نهادهای مذهبی و دولتی در خصوص حضور زنان در ورزشگاه‌ها، احتمال وجود پرخاشگری و رفتارهای ضداجتماعی، ساختار فرهنگی جامعه کنونی، ضعف عملکردی در فرهنگ‌سازی، نگرش نامساعد برخی از خانواده‌ها به حضور زنان در استادیوم‌های ورزشی، فقدان آگاهی‌های اجتماعی درمورد پیامدهای حضورنداشتن زنان در ورزشگاه‌ها، تعارض و اختلاف طبقاتی - فرهنگی بین خانواده‌ها و قلمدادکردن ورزش‌هایی مانند فوتبال به عنوان قلمروی مردانه از طرف رسانه‌ها باعث شده است تا مخالفان حضور زنان در ورزشگاه افزایش یابد، مطابق با نظر مصاحبه شونده‌گان زیرساخت‌های فرهنگی جامعه برای حضور زنان در ورزشگاه دچار کاستی‌هایی است و آمادگی پذیرش حضور بانوان در ورزشگاه را فراهم نکرده است در واقع کمبود فعالیت رسانه‌ها و همچنین کاهش تحقیقات میدانی و پژوهشی در این حیطه باعث شده است تا نتوان به درستی به درک واقعی مزایا و معایب حضور زنان پی برد و نقاط ضعف را کاهش داد و بر تقویت نقاط قوت تأکید نمود و لذا یکی از چالش‌های این حیطه محسوب می‌شود در واقع رسانه می‌تواند در فرهنگ سازی جامعه برای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها مؤثر باشد. رسانه می‌تواند باتولید برنامه‌های مختلف، آثار این حضور را بیشتر بررسی کند و بستر مناسب برای حضور بانوان در ورزشگاه‌ها را فراهم آورد و با تحقیقات بیشتر زمینه حضور زنان را در ورزشگاه فراهم کرد.

مطابق با نظر مصاحبه شونده‌گان مقوله فرهنگ اجتماعی یکی از مهمترین چالش‌های فرهنگی در راستای حضور زنان در ورزشگاه‌ها محسوب می‌شود در واقع فرهنگ سازی حضور زنان در ورزشگاه‌ها توسط رسانه‌ها و فراهم کردن آموزش و آگاهی مناسب نسبت به حضور زنان در جامعه کمتر مورد توجه قرار گرفته است. رسانه‌ها به عنوان یکی از مهمترین و قدیمی‌ترین ابزار تأثیرگذار بر فرهنگ، رویه و سبک زندگی جامعه می‌تواند دیدگاه جامعه را برای حضور زنان در ورزشگاه به سمت پذیرش سوق دهد ولی این مسأله کم اهمیت انگاشته شده است از طرفی دیگر یکی از روش‌هایی که می‌تواند حضور زنان را در ورزشگاه تسهیل کند حضور خانواده‌ها در ورزشگاه است که به این مقوله نیز کمتر توجه شده است مسئولان می‌توانند با تخصیص جایگاه‌هایی مخصوص خانواده و آگاه سازی در این خصوص پذیرش جمعی حاصل نمایند و محیط را برای حضور بانوان در کنار مردان تسهیل کنند.

فضای پرهیجان ورزشگاه‌های بزرگ، که اغلب از افراد جوان و پرشور و نشاط پر می‌شوند، به ویژه اگر ورزش نیز از نوع ورزش‌های پرشور و هیجانی مانند فوتبال باشد، فضای مناسبی برای حضور بانوان نیست و سرچشمه مشکلات زیادی از نظر اخلاقی و اجتماعی می‌شود معمولاً در ورزشگاه‌ها حدود شرعی رعایت نمی‌شود، و مسائل اخلاقی ناچیز انگاشته می‌شود تماشاچیان مرد توجه‌ای به رفتار و پوشش خود ندارند و همچنین توصیه قرآن و ائمه به عدم خروج زنان از منزل می‌باشد تا کمتر در معرض رفتارهای منافی عفت قرار بگیرند و از روح و روان آنان از این طریق حفاظت شود از آنجایی که در ورزشگاه‌ها با دوربین فیلمبرداری می‌شود ممکن است که دوربین‌ها بیش از مقدار لازم متوجه بانوان می‌شوند و در نتیجه حرکت‌های نسنجیده و سبکی که از سوی برخی رخ دهد که در شأن زن مسلمان و ایرانی نیست همچنین در ورزشگاه‌ها مردان و زنان راحتتر می‌توانند با یکدیگر ارتباط برقرار کنند که این امر نیز از نظر اسلام و قرآن مورد تأیید نبوده است و مجموعه این عوامل باعث شده است تا از نظر شرع و عرف جامعه حضور زنان در ورزشگاه‌ها را با چالش روبرو سازد به نحوی که در بین بزرگان و علمای دین نیز اجماع نظر کسب نشود و مخالفت‌ها در این خصوص زیاد است.

همچنین، با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته بندی نهایی شده است و نتایج نشان داده است که از ۵ کدمحوری و ۳۹ کد باز بطور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۵ کد محوری و ۲۹ کد باز نهایی شده است که این عوامل به ترتیب عبارتند از: ۱- ملاحظات اخلاقی، ۲- ملاحظات امنیتی، ۳- ملاحظات اجتماعی، ۴- ملاحظات زیرساختی، ۵- ملاحظات مدیریتی نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگران قبلی (Eskandari, 2022; Hajian Foroushani et al., 2022; Hassanzadeh, 2019; Hossein Zadeh, 2015) همراستا بوده است. که در ادامه هر کدام تشریح شده است:

فرهنگ حاکم بر ورزشگاه‌ها و هیجان‌های منفی و بعضاً فحاشی‌ها در بین تماشاگران، حضور خانواده‌ها را در چنین فضایی مورد شک و تردید قرار می‌دهد. اصولاً در ورزشگاه‌های ایران بلحاظ اینکه سالیان زیادی تک جنسیتی بوده است و مردان به تنهایی حضور داشته اند لذا وجود و بروز رفتارهای خشن، دعوا و فحاشی در حین برگزاری مسابقات بالاخص مسابقات فوتبال به وفور دیده میشود که می‌تواند باعث برهم خوردن سلامت و امنیت زنان گردد از طرفی دیگر بعضی از مصاحبه کنندگان نیز عقیده داشته اند که حضور زنان می‌تواند باعث شود تا مردان کمتر به رفتارهای ضد اخلاقی و ناپه‌نجان مبادرت ورزند به هر صورت جو نامناسب ورزشگاه‌ها یکی از چالش‌های مهمی محسوب می‌شود که باعث شده حضور زنان را با مانع روبرو سازد.

ورزشگاه‌های کنونی از لحاظ امکانات و تمهیدات لازم برای پذیرش خانواده‌ها مناسب نیست و بیم آن می‌رود که عدم تسهیل شرایط لازم، مشکلات جدی در این زمینه ایجاد کند که با مسائل دینی، فرهنگ، آداب و سنت‌های ایرانی اسلامی همخوانی ندارد. از طرفی دیگر جو ورزشگاه‌های ایران به لحاظ تک جنسیتی بودن همیشه در معرض خشونت، درگیری بین دو تیم و طرفداران آنان بوده است لذا تأمین امنیت بانوان و اختصاص جایگاه‌های ایمن برای استقرار آنان هنوز به درستی اجرایی نشده است و عدم وجود قوانین و مقررات مشخص در این خصوص باعث شده است تا حضور زنان را در استادیوم‌های ورزشی با معضلات پیچیده‌ای همراه سازد.

مطابق با بررسی‌ها و نظر مصاحبه شونده‌گان یکی از چالش‌های اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه ملاحظات اجتماعی است. در واقع با بررسی‌های میدانی مشخص شده است که نسل جدید و جوانان با تحصیلات بالاتر ظرفیت پذیرش بیشتری برای حضور بانوان در ورزشگاه دارند و مردان مسن‌تر و سنتی‌تر با حضور زنان در ورزشگاه به دلیل جو نامناسب آن مخالف هستند. از طرفی دیگر بی توجهی به این مقوله که حضور زنان می‌تواند رفتارهای خشن و نامناسب مردان را کاهش دهد یکی دیگر از معضلات است چراکه موافقان حضور زنان بر این باورند که با حضور زنان می‌توان جو ورزشگاه‌ها را تلطیف نمود و مخالفان برعکس این نظریه بیان می‌کنند که حضور زنان در ورزشگاه باعث افزایش ناهنجاری‌ها و افزایش آسیب‌ها اخلاقی و روانی در بین تماشاچیان زن می‌گردد. از طرفی دیگر بی توجهی به ارزش‌های اخلاقی و روحیه ورزشکاری - پهلوانی در سال‌های اخیر باعث شده است که این مجموعه عوامل حضور مستمر زنان در ورزشگاه‌ها را به تأخیر بیندازد.

مطابق با نظر مصاحبه شونده‌گان شرایط عمومی ورزشگاه برای حضور خانواده‌ها فراهم نیست. جایگاه زنان و مردان به درستی تفکیک نشده است و فضای ایمن مهیا نیست و فضای نامناسب حاکم بر ورزشگاه‌ها سرشار از ناسزاگویی، الفاظ و حرکات ناشایستی است که نه تنها برای دختران بلکه برای پسران جوان نیز آسیب‌زاست و مجموعه این عوامل باعث می‌شود تا نتوان میزان مشکلات را کاهش داد و از عمده چالش‌های حضور زنان در ورزشگاه می‌باشد.

از آنجایی که در کشور حمایت مناسبی از سمت دولت و دستگاه‌های سیاسی از حضور زنان در ورزشگاه‌ها به عمل نمی‌آید. حضور زنان در ورزشگاه‌ها از مسائل سیاسی تفکیک نشده است و از مسئله حضور زنان در ورزشگاه‌ها بهره برداری‌های سیاسی می‌شود و در فضای بین المللی نیز از این مسأله سوء برداشت شده است و همچنان یکی از معضلات حضور زنان در ورزشگاه محسوب می‌شود.

علاوه بر این موارد، با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته بندی نهایی شده است و نتایج نشان داده است که از ۳ کدمحوری و ۱۴ کد باز بطور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۳ کد محوری و ۱۱ کد باز نهایی شده است که این عوامل عبارتند از: ۱- تدابیر نظارتی، ۲- الزامات اجرایی، ۳- توانمندسازی نیروی انتظامی نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگران پیشین (Ahmadi & Razavi, 2015; Naderi et al., 2014; Rahmati, 2015) همراستا بوده است. در ادامه هر کدام تشریح شده است.

به نظر می‌رسد برای جلوگیری از جزیره‌ای عمل کردن سازمان‌ها و تداخل وظیفه‌ای لازم است سازوکار منسجمی در زمینه نظارت و پایش عملکردها صورت پذیرد. با توجه به فرماندهی عملیات تأمین امنیت ورزشگاه‌های فوتبال توسط نیروی انتظامی، بیشتر مصاحبه شونده‌گان در پژوهش جاری به نقش برجسته نظارت فرماندهان عملیات تأمین امنیت بر اجرای برنامه‌های مدون تأکید داشتند. نظارت سازمان یافته نیروی انتظامی قبل، حین و بعد از برگزاری یک مسابقه فوتبال بسیار حائز اهمیت است می‌توان سکویا پشت دروازه را به هواداران متعصب اختصاص داد. در این صورت نیروهای امنیتی راحت‌تر می‌توانند بر این جایگاه‌ها و افراد مستقر در آنجا نظارت داشته باشند.

هر قانونی که از سوی دولت یا سایر نهادهای قانون گذار وضع می‌شود، اگر ضمانت اجرایی برای آن در نظر گرفته نشود نمی‌توان به اجرایی شدن آن اطمینان داشت یا عدم اجرای آن را پیگیری کرد. در مطالعه جاری نیز بیشتر مصاحبه شونده‌گان بر اهمیت و ضرورت ضمانت و الزام اجرایی قوانین و دستورالعمل‌ها تأکید داشتند و سخت گیری و توجه به اجرای قوانین را لازمه دستیابی به اهداف فرهنگی فوتبال بیان کردند. بهتر است نیروهای امنیتی و انتظامی داخل ورزشگاه با دانش و مهارت لازم در خصوص نحوه برخورد با تماشاگران آشنا باشند و با لباس غیر نظامی در ورزشگاه حاضر شوند. در راستای اهمیت توجه به الزامات اجرایی بهتر است برای بهبود جو ورزشگاه‌ها از پلیس ورزشی استفاده شود که بیشتر هیجانانگیزان هواداران رو درک کنند و بروز هیجان رو به مثابه اغتشاش نبینند.

توانمندسازی و دانش افزایی باید در جهت ارتباطات و همکاری‌های مؤثر میان سازمان‌ها و گروه‌های مختلف حاضر در گروه فرماندهی امنیت و نیروهای انتظامی باشد و نیروهای انتظامی باید در زمینه نحوه برخورد با هیجانانگیزان تماشاگران و ایجاد رفتار کردن توانمند شوند. لذا بهتر است نیروهای انتظامی و امنیتی داخل ورزشگاه‌ها با دانش و مهارت لازم در خصوص نحوه برخورد با تماشاگران آشنا باشند. «بخش فرهنگی در نیروهای انتظامی به این بستگی دارد که نیروها باید به جای سلبی عمل کردن ایجاد عمل کنن و احساسات و هیجانانگیزان حاضر در ورزشگاه را درک کنند.

همچنین، با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته بندی نهایی شده است و نتایج نشان داده است که از ۲ کدمحوری و ۱۳ کد باز بطور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۲ کد محوری و ۱۰ کد باز نهایی شده است که این عوامل عبارتند از: ۱- پیامدهای مثبت و ۲- پیامدهای منفی نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگران پیشین (Batmani & Sajjadzadeh, 2017; Eskandari, 2022) همراستا بوده است.

جو فعلی استادیوم‌ها که جو مردانه است، نتیجه تک‌جنسیتی بودن این محیط‌هاست، و ورود زنان به این مکان‌ها می‌تواند به عنوان راه‌حلی برای این معضل باشد. عده‌ای اعتقاد دارند که تفکیک جنستی در هر محیط اجتماعی، صرف نظر از میل این تفکیک به سمت مردانه بودن یا زنانه بودن، جو حاکم بر آن محیط به صورت طبیعی، متفاوت با زمانی خواهد بود که هر دو جنس در آن حضور یابند. و به دلیل باورهای جنسی مثبت، و این باور مردانه که برای محافظت از زنان نباید در حضور آنان الفاظ رکیک و رفتار خشونت‌آمیز استفاده کرد، جو استادیوم‌ها در صورت حضور زنان تغییر می‌یابد. مردان در حضور زنان در گفتار و رفتار، خویشتنداری بیشتری نشان می‌دهند و به همین دلیل، کاربرد الفاظ رکیک و رفتار خشونت آمیز، نامنی اخلاقی و هر آنچه که در حال حاضر مانع از ورود زنان به این مکان‌هاست، با کاهش محسوسی مواجه می‌شود. به عبارت دیگر، حضور زنان در استادیوم‌های فوتبال، باعث تلطیف جو این محیط می‌شود و به رشد فرهنگی جامعه کمک می‌کند.

مخالفان حضور زنان در ورزشگاه اصولاً معتقدند که این امر باعث می‌شود تا جامعه از فرهنگ اصیل ایرانی و اسلام فاصله بگیرد و موجبات تقلید بیش از پیش از فرهنگ غربی گردد چراکه در اسلام و فرهنگ ایرانی قرار گرفتن مردان و زنان در محیط‌هایی همچون ورزشگاه که هیجان تماشاچیان بالا است و بطور کلی فضایی مردانه است باعث افزایش قبح شکنی فرهنگی می‌گردد و این فضا مناسب با روحیه حساس و شکننده بانوان نیست و زمانی که این امر اتفاق بیفتد باعث افزایش مشکلات اجتماعی و روانی جامعه می‌شود.

همچنین، با کمک مصاحبه و سپس روش پدیدارشناسی مصاحبه‌های انجام شده کدگذاری شده است و پس از تلخیص نهایی و با تکنیک دلفی این عوامل دسته بندی نهایی شده است و نتایج نشان داده است که از ۷ کدمحوری و ۴۵ کد باز بطور کلی پس از تکنیک دلفی در نهایت ۷ کد محوری و ۳۷ کد باز نهایی شده است که این عوامل عبارتند از: ۱- آموزش، ۲- بسترساز فرهنگی، ۳- امکانات تسهیلاتی و سرمایه گذاری، ۴- مدیریت ارتباطات و تعاملات، ۵- بهبود شرایط زیرساختی، ۶- دانش افزایی و آگاهی بخشی و ۷- اقدامات مدیریتی نتایج این قسمت با نتایج پژوهشگران پیشین (Balavi, 2023; Fakhar Tusi, 2018; Naderi et al., 2014) همراستا بوده است.

توجه به فرهنگ و آموزش شهروندان رویکردی است که بیشتر کشورهای توسعه یافته به آن پرداخته اند و نتایج مؤثر آن در توسعه پایدار، رفاه و پیشرفت‌های فرهنگی و اجتماعی باعث شده که کشورهای در حال توسعه نیز ضرورت آن را درک کنند به عقیده متخصصان مشارکت کننده در پژوهش حاضر نیز همه افراد جامعه باید آموزش ببینند و با الگوهای فرهنگی و آداب حضور در ورزشگاه‌ها آشنا شوند تا حوادث ناگوار در ورزشگاه‌ها کمتر اتفاق بیفتند. نیروهای انتظامی حاضر و کانون‌های هواداری در ورزشگاه در شکل دهی و آموزش رفتارهای گوناگون در روز مسابقه نقش مهمی دارن بنابراین نباید از نقش آموزشی آنان به صورت عملیاتی به شهروندان بالخصوص در حوزه نحوه حضور در ورزشگاه که امروزه به معضلی تبدیل شده غافل شد. نیروهای انتظامی با برگزاری همایش‌ها و کارگاه‌ها با مضمون آموزش الگوهای رفتاری و اخلاقی صحیح به هواداران می‌توانند در فرهنگ سازی نقش داشته باشند. بیشتر مصاحبه شوندگان در همین راستا به اهمیت برجسته کردن سیاست و تفکر برد - برد و آموزش آن به وسیله نیروهای انتظامی از طریق پخش پیام‌های صوتی و تصویری از اسکوربردهای بازی نما ورزشگاه‌ها اشاره کردند.

پرداختن به مقوله آداب حضور در ورزشگاه و سایر مباحث فرهنگی مربوطه آن، مستلزم ایجاد بستر و زمینه سازی فرهنگی مناسب است. باید پذیرفت تا زمانی که افراد یک کشور به اهمیت فرهنگ حضور در مکان‌های ورزشی و کارکردهای آن پی نبرند، نمی‌توان به جو مطلوبی در استادیوم‌های ورزشی دست یافت. و در این میان توجه به زمینه سازهای فرهنگی از ضروریات می‌باشد. برای انجام فعالیت‌های فرهنگی و الگوسازی نیاز به آگاهی بخشی است. و برای آگاهی بخشی در جامعه نیاز به تولید محتوای فرهنگی است

یافته‌ها در زمینه عامل امکانات و تسهیلات نشان داد که مواردی همچون ورود و خروج آسان و راحت به پارکینگ‌ها و ورزشگاه، تهیه راحتی بلیت، رعایت نظافت و بهداشت در ورزشگاه، صندلی‌های مناسب و راحت، نور کافی هنگام برگزاری مسابقه، وجود بوفه‌های بهداشتی یا غذایی با کیفیتی مطلوب و قیمت مناسب، تردد آسان به ورزشگاه، وجود پارکینگ کافی و مناسب در ورزشگاه، موجب حضور بی دغدغه هر چه بیشتر تماشاگران زن خواهد شد. همانطور که مشاهده می‌شود، تهیه آسان بلیت و ورود و خروج آسان از ورزشگاه در کشور ما یکی از مهمترین دغدغه‌های تماشاگران است که این مسأله در رابطه با تماشاگران زن از اهمیت بیشتری برخوردار است.

به منظور دستیابی به اهداف همگن سازی فرهنگی و همبستگی اجتماعی در هر زمینه‌ای توجه به تعامل و همکاری بین سازمانی و ایجاد شبکه‌ای از سازمان‌ها برای دستیابی به اهداف فرهنگی ضروری است. تعامل به معنای برقراری ارتباط تأثیرگذار و همکاری اثر بخش با در نظر گرفتن ضوابط و رعایت الزامات می‌باشد. همکاری و تعامل لازمه دستیابی به نتایج مطلوب در فعالیت‌های تیمی و گروهی است در زمینه مسئله فرهنگ و ارتقای فرهنگ حضور در ورزشگاه‌ها نیز بیشتر مصاحبه شوندگان به شبکه‌ای نظام مند از افراد متخصص و سازمان‌های مسئول و همچنین همکاری نظام مند و یکپارچه تأکید داشتند؛ همکاری نیروهای انتظامی با کانون‌های هواداری باشگاه‌ها و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای لیدرها در برقراری نظم و تخلیه مثبت هیجان می‌تواند کمک کننده باشد. نیروهای انتظامی می‌توانند از لیدرها و نیروهای داوطلب آموزش دیده برای نظارت غیر محسوس سکوها یا جایگاه هواداران متعصب استفاده بکنند.

آنچه تحت عنوان فضای نامناسب و نقص زیرساخت‌های استادیوم‌ها نامیده می‌شود، از یکسو ناظر به امکانات و زیرساخت‌های ورزشگاه مثل سکوها و صندلی‌ها، سرویس‌های بهداشتی، آب‌خوری‌ها و وسایل حمل‌ونقل عمومی است که با عنوان «شرایط استادیوم» نام برده می‌شود؛ و از دیگر سو، معطوف به فضای ایجاد شده در استادیوم‌ها حین برگزاری مسابقات توسط طرفداران است و لذا حضور زنان در استادیوم‌های فوتبال، هم به دلیل شرایط نامناسب ورزشگاه‌ها و هم به دلیل جو بد استادیوم‌ها امکانپذیر نیست و بهبود زیرساخت‌های ورزشگاه‌ها و تغییر آن از بعد تک جنسیتی به دو جنسیتی (مردان و زنان) به عنوان یه راهکار جهت تسهیل حضور زنان محسوب می‌شود.

دانش افزایی و آگاهی بخشی مجموعه اقداماتی را در بر می‌گیرد که موجب انتقال الگوهای مثبت رفتاری به مخاطبان می‌شود و ضرورت‌ها زیبایی‌ها و شیوه‌های شایسته رفتار در ورزشگاه‌ها را در بین مخاطبان توسعه می‌دهد به نظر می‌رسد برای آماده سازی جامعه در خصوص اهمیت پیروی از الگوهای مناسب رفتاری در ورزشگاه‌های فوتبال و تماشای بدون حاشیه مسابقات از نزدیک لازم است اطلاع رسانی عمومی و آگاهی بخشی سازمان یافته‌ای انجام پذیرد. آگاه کردن لیدرها از جرائم نقدی و غیر نقدی رفتارهای ناهنجار در ورزشگاه از طریق برپایی کارگاه‌ها و همایش‌های انتظامی و تأکید مسئولین انتظامی به لیدرها در انتقال این مفاهیم می‌تواند در بهتر شدن شرایط سکوها کمک کننده باشد همچنین می‌توان از طریق برنامه‌های مشترک نیروی انتظامی با رسانه برای اطلاع رسانی در رابطه با اقلام ممنوعه ورودی به ورزشگاه‌ها و عواقب حقوقی و کیفری افراد

خاطی کمک گرفت. سازمان‌ها و نهادهای آموزشی و متولی فرهنگ در تعامل با یکدیگر و با برنامه ریزی و پیاده سازی اقدامات فرهنگی می‌توانند در بهبود آداب و فرهنگ حضور افراد در ورزشگاه‌ها نقش کلیدی ایفا کنند همان گونه که نیروی انتظامی از رسانه برای فرهنگ سازی در حوزه ترافیک استفاده نموده در حوزه فرهنگ حضور در ورزشگاه هم می‌تواند با همکاری و تعامل و ساخت برنامه‌های آموزشی به اهداف فرهنگی در این حوزه دست یابد.

مطابق با نظر مصاحبه شونده‌گان در مبحث حضور زنان در ورزشگاه نیاز است که دانش شغلی مدیران ورزشی ارتقا یابد و با حمایت و تعامل نهادهای مختلف از یکدیگر برای حضور زنان و ایجاد ساختار مدیریتی در ورزش زنان و ایجاد کانون‌های هواداری ورزش زنان بر فرهنگ سازی این امر کمک نمود. از طرفی دیگر یکی از عوامل مهم اجتماعی حضور زنان در ورزشگاه توجه به مقوله اقتصادی است مدیران می‌توانند با ترغیب حامیان مالی به سرمایه گذاری در بخش ورزش زنان و حمایت دولت از حضور زنان با اختصاص یارانه ورزشی و همچنین ارتقای آگاهی و دانش اسپانسرها در مورد درآمدزایی بیشتر آنان با حضور زنان در استادیوم‌ها می‌توان علاوه بر تسهیل حضور زنان در ورزشگاه‌ها از مزایای آن نیز استفاده کرد.

در نهایت بر اساس یافته‌های به دست آمده پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد.

۱. در ورزش‌های مختلف، پوشش‌های متنوعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. میزان و محدوده پوشیدگی این لباس‌ها متفاوت است؛ بنابراین از منظر فقهی موضوع نگاه زن به مرد نامحرم و محدوده و حریم آن قابل بحث و بررسی است؛ حضور زنان و خانواده برای تماشاچیان برای ورزش‌های خشن مردانه، تأثیرات مستقیم و غیرمستقیمی بر جسم و روح آنان خواهد داشت. لذا در این راستا باید پوشش مناسب برای ورزشکاران طراحی شود.
۲. تمرکز اقدامات فرهنگی و اجتماعی و تبلیغاتی بر نگرش به هنجارهای جنسیتی مساوات طلبانه صورت پذیرد.
۳. مدیران می‌توانند تمهیدات و خلاقیت‌های خاصی را برای مشارکت خانوادگی اعمال کنند و در این راستا و به عنوان گام اول مسئولان و مدیران به همراه خانواده خود در ورزشگاه‌ها به عنوان تماشاچی حضور یابند
۴. جایگاه و شأن زن، هم در فرهنگ و سنت ایرانی و هم در آموزه‌های دین مبین اسلام بسیار بالاست پیشنهاد می‌شود ضمن توجه بیشتر مسئولان و تصمیم گیرندگان به ضرورت حضور زنان در ورزشگاه‌ها و آثار این حضور، در کنار تلاش رسانه‌ها برای فرهنگ سازی، تماشاگران مرد نیز بستر حضور امن تر زنان را در ورزشگاه‌ها فراهم کنند تا ضمن رعایت حقوق شهروندی جامعه زنان و پاسخ به علاقه مندی این قشر به عنوان نیمی از جمعیت کشور، شاهد تغییر ترکیب جنسیتی و کاملاً مردانه استادیوم‌های ورزشی و به دنبال آن کاهش پرخاشگری شایع در ورزشگاه‌ها و رونق مسابقات ورزشی را در بر داشته باشد.
۵. آموزش و ارتقای نگاه برابر جنسیتی و احترام به حقوق جنس مخالف در دستور کار قرار بگیرد.
۶. تغییر رویکردها و دیدگاه‌های جنسیتی و استقرار رویکرد مبتنی بر برابری جنسیتی در بین مسئولان.
۷. قوانین و مقررات فرهنگی جهت حضور در ورزشگاه‌ها برای تماشاچیان مرد به وضوح مشخص شود و با خاطیان به جد برخورد شود.
۸. بودجه مناسب جهت ایجاد فضای ایمن برای حضور تماشاچیان زن در ورزشگاه تخصیص یابد و این امر با ایجاد جایگاه ویژه استقرار زنان و خانواده‌ها در میدان‌های ورزشی، فراهم ساختن امکانات و تسهیلات رفاهی ویژه تماشاچیان زن از جمله تهیه بلیت در نقاط مرکزی شهر مهیا گردد.
۹. وسایل حمل و نقل عمومی مختص زنان برای ورود و خروج آنان به ورزشگاه‌ها، کاهش نرخ بلیت تماشای مسابقات برای بانوان و خانواده‌ها و سازماندهی هواداران رشته‌های ورزشی از راه تأسیس کانون هواداران صورت پذیرد.
۱۰. ایمن سازی محیط‌های ورزشی از راه جلوگیری از رفتارهای پرخاشگرانه و خشونت آمیز.
۱۱. تأکید بر نقش آموزش و پرورش در شکل دادن به باورهای مبتنی بر برابری جنسیتی و اینکه بانوان همچون مردان می‌توانند با رعایت ارزش‌های فرهنگی جامعه در عرصه ورزش فعالیت کنند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

Extended Summary

Introduction

The presence of women in stadiums has been a subject of continuous discussion and policy debates, reflecting broader cultural and social challenges. The issue is deeply rooted in the intersection of sociocultural norms, legal restrictions, and gender equality discourses. Historically, many countries have experienced a gradual shift toward gender-inclusive sports arenas, but certain societies still impose restrictions on women's attendance at sporting events. The restriction on women's entry into stadiums is often justified by arguments based on cultural values, religious beliefs, and concerns over maintaining public morality (Fakhar Tusi, 2018). However, sports sociology literature highlights the importance of female spectatorship as part of an inclusive sports culture that fosters social cohesion and gender equality (Ahmadi, 2018).

In countries where such restrictions exist, the debate over women's access to stadiums has evolved into a contested public discourse, with proponents advocating for gender-inclusive policies and opponents citing concerns about stadium environments, inappropriate behavior of male spectators, and the potential for moral transgressions. Empirical research has shown that women's exclusion from sports venues is linked to broader structural inequalities, where traditional patriarchal norms influence women's opportunities for social participation (Hassanzadeh, 2019). Moreover, scholars argue that female spectatorship plays a significant role in enhancing cultural diversity and promoting progressive gender norms (Keshavarz et al., 2016).

Despite these debates, there remains limited empirical research on the specific cultural and social barriers that hinder women's access to stadiums. Addressing this gap, the present study adopts a qualitative-phenomenological approach to explore these challenges in depth. The study seeks to identify the primary cultural and social obstacles preventing women's participation as spectators in sporting events and to propose effective strategies for addressing these challenges.

Methods and Materials

The present study employs a qualitative research methodology using a phenomenological approach to investigate the cultural and social barriers to women's presence in stadiums. The study's participants were selected using a snowball sampling method, including cultural experts, social specialists, and policymakers in the sports industry. A total of 12 individuals participated in in-depth, semi-structured interviews.

Data collection was conducted through open-ended interview questions designed to elicit participants' lived experiences and perceptions of the issue. To ensure research validity and reliability, the triangulation approach of Rao and Perry (2003) was utilized, and Lincoln and Guba's (2007) construct validity framework was employed to enhance the credibility of the findings. The data were analyzed using the modified Steutek-Colazzi-Ken method, which involves systematic coding and thematic categorization of interview responses.

The analysis process involved multiple stages. Initially, 58 meaningful statements were extracted from the interviews. These statements were then categorized into 20 primary themes and 127 underlying concepts. Through the Delphi technique, these factors underwent three rounds of expert screening, ultimately resulting in a consensus on 20 categories and 101 refined concepts. This structured approach ensured the robustness of the qualitative findings.

Findings

The study identified key cultural and social barriers affecting women's attendance at stadiums. Three primary cultural challenges emerged: (1) inadequate cultural infrastructure, (2) religious and moral considerations, and (3) prevailing societal norms. The participants highlighted that insufficient media representation of female spectators, lack of cultural programming to normalize women's presence in stadiums, and limited research on the benefits of gender-inclusive sports environments contribute to the problem. Additionally, religious discourse and traditional interpretations of modesty play a role in shaping public attitudes toward women's attendance at male-dominated sporting events.

The social challenges were categorized into five main areas: (1) societal perceptions of women in stadiums, (2) security concerns, (3) ethical considerations, (4) the role of mass media, and (5) structural limitations. Many participants emphasized that male spectators' aggressive behavior and the use of inappropriate language in stadiums create an unwelcoming environment for women. Some participants suggested that the integration of female spectators could have a moderating effect on male behavior, reducing instances of verbal and physical aggression.

The study also examined the moderating factors influencing the stadium experience for female spectators. These included security policies, administrative regulations, and public attitudes toward gender integration in sports venues. While some experts suggested that improved security measures and designated seating areas for women could mitigate safety concerns, others argued that these measures might reinforce gender segregation rather than promote integration.

The research findings further identified seven potential benefits and three negative consequences associated with allowing women into stadiums. The benefits included enhancing the social inclusivity of sports culture, fostering family-friendly environments, promoting gender equality, increasing revenue from female spectators, and reducing instances of hooliganism.

However, some participants warned of possible negative consequences, such as cultural resistance, ideological opposition, and potential backlash from conservative groups.

Discussion and Conclusion

The study's findings highlight that the cultural and social challenges of women's presence in stadiums are deeply embedded in societal structures and ideological discourses. Addressing these challenges requires a multifaceted approach that combines legal reforms, public awareness campaigns, and infrastructural improvements. The study suggests that public education initiatives, along with media engagement, can play a pivotal role in reshaping societal attitudes toward female spectatorship. Encouraging the representation of women in sports-related media and promoting narratives of gender inclusivity may contribute to broader acceptance.

Furthermore, improving stadium infrastructure to accommodate women safely and comfortably is essential. This includes creating designated seating areas for families, implementing stricter regulations on spectator behavior, and ensuring the presence of trained security personnel to monitor compliance with ethical conduct. Policymakers must also consider the broader implications of gender-inclusive sports policies on social cohesion and national identity.

In conclusion, the research underscores the importance of fostering a cultural shift that supports gender inclusivity in sports. While legal mandates can facilitate women's entry into stadiums, achieving meaningful change requires a sustained effort to challenge deeply ingrained social norms and attitudes. By addressing the identified cultural and social barriers through education, policy reform, and media advocacy, societies can work toward creating an inclusive sports environment that respects and upholds women's rights to public participation.

References

- Ahmadi, A. (2018). Sports, Politics, International Relations. 18. https://jou.spsiran.ir/article_161682_53e46367c0878b814b81be6ff55a6687.pdf
- Ahmadi, F., & Razavi, S. M. H. (2015). An investigation into the cultural-social, economic, administrative and civil-law aspects of the presence of female spectators in Iranian sport stadiums. *International Journal of Sport Studies*, 5(5), 55-70. <https://www.sid.ir/paper/222221/fa>
- Balavi, A. (2023). Barriers to Women's Attendance as Spectators in Stadiums and Necessary Measures. *Second International Conference on Research Findings in Physical Education and Sports Sciences*, 1-5. <https://civilica.com/doc/1599258/>
- Batmani, A., & Sajjadzadeh, H. (2017). Promotion of Women's Attendance in Sport Space with Social Security Development Approach (Case study: Toos Nozar Jungle Park Sanandaj). Tehran. <https://civilica.com/doc/640221/>
- Eskandari, Z. (2022). 'We support football in our heart': Female football fandom in Iran. *Soccer & Society*, 23, 1-13. <https://doi.org/10.1080/14660970.2022.2037208>
- Fakhar Tusi, J. (2018). The Presence of Women in the Stadiums. https://journals.isu.ac.ir/article_76545.html
- Hajian Foroushani, Z., Hamidi, M. R., & Sawadi, F. (2022). Examining the Jurisprudential Foundations of Supporters and Opponents of Women's Presence in Stadiums. *Biannual Journal of Jurisprudence and Family Law*, 27(77), 1-28. https://flj.isu.ac.ir/article_76545.html?lang=en
- Hassanzadeh, A. (2019). Iranian Women, Inside or Outside of the Stadium? An Anthropological Study on Female Representation of National Identity in Iran. *Biquarterly Journal of Sociology of Social Institutions*, 5(12), 73-100. https://ssi.journals.umz.ac.ir/article_2149_e3bf6238bd0fce72afc89ef3e4b14efa.pdf
- Hossein Zadeh, M. (2015). The Need to Change the Society's Perspective on Women Empowerment. <https://donya-e-eqtesad.com/%D8%A8%D8%AE%D8%B4-%D9%88%DB%8C%DA%98%D9%87-%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-63/3283332-%D9%84%D8%B2%D9%88%D9%85-%D8%AA%D8%BA%DB%8C%DB%8C%D8%B1-%D8%AF%DB%8C%D8%AF%DA%AF%D8%A7%D9%87-%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9%D9%87-%D9%86%D8%B3%D8%A8%D8%AA-%D8%A8%D9%87-%D8%AA%D9%88%D8%A7%D9%86%D9%85%D9%86%D8%AF%DB%8C-%D8%B2%D9%86%D8%A7%D9%86>

- Keshavarz, L., Farahani, A., Rezaei Sufi, M., & Zokaei, H. (2016). Factor Analysis of the Strengths, Weaknesses, Threats and Opportunities of Receiving and Hosting Great International Sporting Events in Iran. *Applied Research in Sport Management*, 4(1), 11-24. https://arsmb.journals.pnu.ac.ir/article_1936.html
- Mohammadi, G., Rahmati, M. M., & Nikoeei, A. (2020). Fandom and Gender: A Discourse Analysis of Women's Football Fandom in Iran. *Quarterly Journal of Cultural and Communication Studies*, 16(59), 75-105. https://www.jcsc.ir/article_44620.html?lang=en
- Mutmani, A., Hemmati, A., & Moradi, H. (2015). Identifying and Prioritizing Obstacles Facing Women in Sports Activities. *Sport Management*, 24, 111-130. https://res.ssrc.ac.ir/?_action=export&rf=idc&issue=332&lang=en
- Naderi, A., Shahbazi, M., & Akbari, E. (2014). Anthropometric Analysis of Women's Sports: A Study on Sports Activities in Women's Parks in Tehran. *Iranian Humanities Research*, 4(2), 51-68. https://journals.ut.ac.ir/article_55495.html
- Rahmani, N., Naderi Nasab, M., Taheri, M., & Biniiaz, S. A. (2024a). Exploring the Future of the Sports Industry Through an Economic Lens in 2031. *International Journal of Innovation Management and Organizational Behavior (IJIMOB)*, 4(1), 170-179. <https://doi.org/10.61838/kman.ijimob.4.1.20>
- Rahmani, N., Naderi Nasab, M., Taheri, M., & Biniiaz, S. A. (2024b). The Future of Sports Industry: AI and Economic Transformations. *AI and Tech in Behavioral and Social Sciences*, 19-29. <https://journals.kmanpub.com/index.php/aitechbesosci/article/view/2876>
- Rahmati, M. M. (2015). *Sociology of Sports Violence*. Scientific and Cultural Publications. Rahmati, M. M. (2015). *Sociology of Sports Violence*. Tehran, Scientific and Cultural Publications.

